

Spælið ikki við heilsuna nýggjársaftan

Fyri sekstan árum síðani fekk Árant Hansen úr Gøtu stóran skaða í vinstru hond, tá ein skipsbumba brast í hondini á honum. Hann heitir tí á fólk um at vera varin við fyrverkin-um í kvøld

SVEINUR TRÓNDARSON

Tað er nýggjársaftan. Um ikki so langa tíð skriva vit 1984 ístaðin fyri 1983.

Tann 22 ára gamli Árant Hansen, úr Gøtu, er, sum

hini farin út at halda nýggjársaftan. Hann hevur bara einki fyrverk. Hann tímir ikki at »befatta« seg við tað, og tað ger ikki hugin betri, at veðrið ikki er so gott heldur.

Kortini er tað hann, sum fær skaðan tá til stykkis kemur. Onkur er har, sum hevur eitthvørt, sum Árant ikki kennist við, og tí stendur hann við í hondini tá tað brestur. Úrslitið er, at Árant fær stóran skaða í hondina av skipsbumbuni, sum tað visir seg at vera tá avtornar.

Tey, sum hava hoyrt eina skipsbumbu bresta vita, at tað er ikki hessini brestur, og tí er ikki ilt at ímynda sær tann skaðan hon kann gera, um tú stendur ov nær.

Var heppin í óhappinum

Hóast Árant fekk stóran skaða, so var hann kortini heppin, tá samanumkom. Hann fekk »bert« skaða í

Smíli fær eingin tikið frá honum, men sum tað sæst á innsettu myndini, hevur hann fingið sera stóran skaða í hondina

Árant var heppin í óhappinum. Hansara lívsleið var ikki stórvegis merkt av skaðanum, men tað kann meiri enn so henda hjá øðrum, eru tey ikki ansin

hondina, og hóast tað var ovmikið ringt, so fekk tað ikki beinleiðis ávirkan á lívsleið hansara frameftir.

– Soleiðis sæð var eg heppin, tí eg var júst farin á Læraraskúla tá óhappið hendi, so tað hevði eg valt sjálvur av egnum frium vilja, sigur Árant, sum annars var til skips beint aðrenn hann fór á Læraraskúla.

– Men mann kennir seg so illa, at ein er so byttur at vera so óskettin, leggur Árant afturat.

So »heppin« sum Árant, eru kortini ikki øll, og tað skal eisini havast í huga, tá

ein fer út um at spæla við fyrverkið gamlaárskvøld.

Ein lóta í ósketni kann broyta allar tinar ætlanir framyvir, og tú verður ikki spurður eftir.

Verið varin

Tí heitir Árant Hansen á øll tey, sum fara út at skjóta fyrverk á nýttárinum, at vera øgiliga varin.

– Brúki fyrverkið til tað, sum tað skal brúkast til, og ikki brúka tað at spæla við, sigur hann.

Hansara føri var tað ymskið av skipi, sum skuldi skiftast út, sum var komið í

land, og hann kendi tað ikki. Tað fekk stórar avleiðingar fyri hann, og tí eiga øll børn at hava í huga, at tey ikki skulu fáast við fyrverk tey ikki kennast við.

Skaðin, sum kann standast av fyrverki, kann vera óbótaligur, og tað fer ikki at loysa seg, at oyðileggja sær framtíðina við aav ósketni.

Hættisligt at skjóta við heimagjördum!

Tað trýtur ikki við ávaringum í sambandi við fyrverk á nýggjárinum. Serliga er tað ókent fyrverk og heimagjört, sum ávara verður ímóti, men tað er nú ikki nakað nýtt. Í desember mánaði 1955, hevði Pauli Dahl, lækni grein í Gluggan-um, um júst sama fyrbrigðið. Vit endurprenta greinina í fullari longd, niðanfyrir

Tá toran og ljósini ganga, er menniskjan enn á okkara døgum eitt sindur illa við; ja, mong eru ræðsluslugin, og soleiðis hevur tað verið frá tíðarinnar morgni. Men skjótt lærdi menniskjan seg at nýta ljósið og toruna til so mangt annað og upprunaliga mest

móti villum djórum, móti myrkrinum, móti myrkursins trøllum og øllum illum. Kin-verjar vóru teir fyrstu, ið funnu uppá at gera krút, og í tí høvdu teir bæði toruna og ljósið. Tá var lagamáni at halda alt illt burtur.

Nú nærkast jólini og

nýggjárið. Hvør tíð av árinum hevur síni serkenni og sínar hátíðir. Í norðurlondum verður jóansókan hildin mest í Svøríki og Danmørkini við stórum bálvæitslunum -- »hver Egn sine Trolde, dem vil vi fra Livet med Glædesblus holde«, kvøður Drachmann. Í Føroyum orka bálini um jóansókuna einki móti sólini; men á jólini og á nýggjárum tendra vit ljósini í hvørjari lon, í fjósum og úti á bønnum. Hetta er fyrmdargamal siður. Tá eg var smádrongur, gingu vit gamlaárskvøld flestallir dreingir í bygdini við blussi, á seiðatrøum, tikin undan hjallinum, bundið um endan við tí, ið brennandi var, og steinolja stoytt í.

Tað var ein vøkur sjón við øllum ljósum á rað ovast undir bøgardinum, og øll bygdin hugdi at. Men hví vit gjørdur hetta, var okkum ikki greitt. Vit vistu ikki, at tað var ein öldargamal siður fyri at halda trøllum og øllum tí ónda burtur. Sama verður gjørt hjá øllum tjóðum, ljós og buldur verða nýtt til at

halda vanlukkur, sjúkur og sorgir burtur. Vit kunnu bert minna á, at tað verður skotið við veitslur, á nýggjárum, fyri brúðarpari; fyri kongum við kanónum - fyri smáfólki við byrsum og »kinesarum«. Grønleingar skjóta fyrri konfirmantunum, tá teir koma úr kirkjuni - alt fyrri at halda tað illa burtur.

Tíðverri verða eisini til hesa skjóting nýtt vandamikil amboð, sum kunna verða til stóran skaða, og mong eru dømini - eisini í Føroyum - um vanlukkur, sum standast av tilkari skjóting, og ætlanin við hesi grein er at minna á, at sprengievni altíð ber vanda í sær og serstakliga tað »heimagjörda«.

Hesar báðar myndir (röntgenmyndir) sýna høvdið á einum 8 ára gomlum dreingi, sum stóð og hugdi at, hvussu hinir eldri skutu nýggjárið inn. Fyrsta myndin sýnir skallan frammanifrá við einum jarnrøri tvørtur ígjøgnum alt andlitíð - eitt 13,5 cm langt jarnrør. Önnur myndin sýnir skallan frá síðuni við

sama rørinum. Rørið fór gjøgnum tvoran skalla, tók annað eygað við sær og var bert 1/2 cm frá heilanum. Tað sat so fast, at sterkar kreftir skuldu til at hála tað úr aftur. Drongurin slapp toluliga væl, men næstu ferð verður tað kanska tú, sum kemur fyrri

vanlukkuni. Tí - burtur við øllum hættisligum sprengievnum á nýggjárum og latið okkum halda okkum til jóla-ljósinu og blussini og bálini gamlaárskvøld!

Gleðiligt nýggjári!

Pauli Dahl

Henda röntgenmyndin sýnir høvdið hjá 8 ára gomlum smádrongi, sum stóð ov nær tá heimagjört fyrverk sprongdist. Svarta strikan í myndini, er eitt 13,5 cm langt jarnrør, sum stóð fast í skallanum á dronginum, bert 1/2 cm frá heilanum

Kelda: Gluggin, nr. 2, frá desember 1955

